

Kihívások és lehetőségek a zöld növekedésben – milyen legyen a jövő agrárpolitikája Európában?

Kihívások és lehetőségek a zöld növekedésben – milyen legyen a jövő agrárpolitikája Európában? – ezzel a címmel rendeztek konferenciát a párizsi [SciencesPo](#) és az olaj- és fehérjenövény szakmaközi szervezet, a [PROLEA](#) szervezésében február 14-én.

A konferencia vitaindítóját Xavier Beulin, a legnagyobb francia mezőgazdasági szakszerzetei szövetség, az [FNSEA](#) elnöke és a Bruno Le Maire minisztert képviselő Julien Steimer kabinetigazgató-helyettes tartotta. Xavier Beulin arra hívta föl a figyelmet, hogy a jövő mezőgazdaságának egy multipoláris világrendben kell a világ előtt álló globális élelmezés-biztonsági kihívásoknak megfelelni, ahol a természeti erőforrásokkal való fönntartható gazdálkodás minden korábnál nagyobb jelentőséggel fog bírni. A termeléssel szorosan összefüggnek azok a piaci kérdések, amik nem megfelelő kezelése esetén olyan folyamatok indulnak be, aminek következménye többek között a mezőgazdasági termékek kiszámíthatatlan, hektikus ingadozása. A KAP kapcsán megjegyezte, a legelesettebben élelmezési programjának fönntartása elsősorban „becsületbeli” ügy, nem pedig pénzügyi kérdés, ami nem okozhat problémát az átlagosnál biztonságosabban működő európai mezőgazdaság számára. Julien Steimer azt emelte ki, hogy a mezőgazdaság nem csak a Franciaországban vagy az EU-ban, de a világ minden táján jelentős szerepet kap a gazdasági növekedésben, és a jövőben szerepe csak erősödni fog. Ezzel együtt vannak olyan nézetek, amik azt hangoztatják, hogy a mezőgazdaság csak egy kiegészítő tevékenység, „mellékterméke” pl. a tájgazdálkodásnak, míg mások elsősorban a fogyasztói igények kielégítésének eszközét látják benne.

Julien Steimer szerint a francia álláspont szerint – amit a köztársasági elnök és a miniszter egyaránt képvisel – a mezőgazdaság elsősorban élelmiszer-termelést jelent, olyan produktív tevékenység, aminek szerepe elengedhetetlen a munkahelyteremtés és a gazdaság bővülése, valamint a külkereskedelmi mérleg javítása szempontjából. Meggyőződésük, hogy a mezőgazdasági tevékenységnek van jövője, Európában és a fejlődő országokban egyaránt, szerepe pedig egyre erősödik, minél szélesebb körben, nem csak élelmezési céllal használják föl az általa megtermelt termékeket. A termelési potenciál azonban csak akkor tartható fön, ha érdemi stratégiát dolgozunk ki a természeti erőforrások megőrzésére, elsősorban a termőföld fogyását akadályozva meg. A mezőgazdasági termelés volumene csak akkor növelhető, ha a piacok és a termelői jövedelmek stabilizálásával megteremthető az a kedvező befektetési környezet, ami ehhez elengedhetetlen. A termelés kifejezetten erős nemzetközi versenyben folyik, ezért erősen megfontolandó minden olyan kereskedelmi megegyezés az EU-n kívüli térségekkel, amik egyoldalúan hátrányos helyzetbe hoznák az európai termelőket – a legfontosabb követendő elvek az uniós preferencia és a reciprocitás kell, hogy legyenek. A mezőgazdaságban elsődleges szempont a versenyképesség javítása, amihez többféle gazdálkodói, termelési modell is kapcsolható. A folyamathoz elengedhetetlen a termelői szervezettség erősítése, a termelési folyamat és a környezetvédelem közötti összhang megteremtése, a kutatás-fejlesztés és az innováció támogatása, a kutatási eredmények minél hatékonyabb gyakorlati alkalmazása.

Zöld gazdasági növekedés a mezőgazdaságban – új funkciók, új lehetőségek, új modellek?

Gérard Tubery ([FOP](#) elnök) szerint a zöld gazdasági növekedés kapcsán az elmúlt időben a társadalom és a fogyasztók szempontjából olyan új elvárások, igények jelentek meg, amik korábban nem ismert kihívások, feladatok elé állították a gazdálkodókat, amikhez több szempontból is alkalmazkodni kell, nem csak a termelés oldaláról, de a „kommunikáció”

terén is. Meggyőződése, hogy minden korábbinál nagyobb szerepet kell kapna a kutatás-fejlesztésnek, mert csak így biztosítható, hogy a termelők képesek legyenek megfelelő választ adni mindazon természeti (pl. klímaváltozás) és társadalmi (élelmezés-biztonság) kihívásokra, amik nem csak szűkebb környezetüket érintik, hanem globális jellegűek. Mindezzel együtt a mezőgazdaság elsődleges feladata a jövőben is az élelmiszer termelése kell, hogy legyen. Trees Robijns ([Birdlife International](#)) úgy vélte, elengedhetetlen az érdemi, mély szemléletváltás a mezőgazdaság és a társadalom részéről is, ellenkező esetben tovább fog folytatódni a biodiverzitás elmúlt két évtizedben tapasztalható eróziója. Véleménye szerint a gazdasági növekedésnek nem csak zöldebbnek kell lenni, de alapvetően új szemléletre van szükség, aminek figyelembe kell venni például a hulladékgyűjtés előtt álló egyre nagyobb kihívásokat is – ez a terület pedig már szervesen kapcsolódik a zöld vegyipar kérdéséhez. Tudomásul kell azonban venni, hogy a hulladékok újrahasznosítása – a biomassza esetében is – nagyon költséges tevékenység, olyan beruházás-igénnyel, ami csak hosszabb, 15-20 éves síkon térül meg – mondta Olivier Simon, a [Clairant France](#) fejlesztési vezetője. A téma mindenesetre meglehetősen szerteágazó, amit mi sem bizonyít jobba, hogy egy ártatlan, de meglehetősen szerencsétlen termelői elszólás miatt komoly vita bontakozott ki az agroerdészet kapcsán pro és kontra.

A jövő KAP-ja és az új kihívások

[Henri Nallet](#) (a [Jean Jaurès alapítvány](#) alelnöke, 1988-1990. között mezőgazdasági, 1990-1992. között igazságügy-miniszter) bevezetőjében arra hívta föl a figyelmet, hogy az új KAP-nak egyszerre kell gazdasági és környezetvédelmi szempontból versenyképesnek lennie, amit a Bizottság jelenlegi javaslatában többé-kevésbé igyekszik megvalósítani. Szerinte a 30%-os zöldítési arány igazi változást jelent ahhoz a korábbi gyakorlathoz képest, ami a biogazdálkodás és egy és más terület kisebb-nagyobb támogatásában merült ki. [Stéphane Le Foll](#), az EP progresszív szociáldemokrata platformjának alelnöke szerint az új KAP érdemi strukturális változást fog indukálni az európai mezőgazdaságban, ami magában foglalja a gazdasági és a környezetvédelmi versenyképességet is, és elébe megy a jövő kihívásainak. Saját véleménye szerint nem végleg eldöntött tény, hogy a KAP költségvetése teljes bizonyossággal a mostani szinten megmarad, mivel az annak is függvénye, hogy az EU költségvetésével kapcsolatos tárgyalások hogyan alakulnak. Véleménye szerint a konvergenciával kapcsolatos elképzelések is az európai mezőgazdaság proaktív átalakítását szolgálják, amiben az élelmezés és a környezetvédelem megkerülhetetlen fontosságúak, de az elsődleges stratégiai cél az európai élelmezés-biztonság garantálása.

[Bärbel Hoehn](#) német parlamenti képviselő ([Bündnis 90/Die Grünen](#), tíz éven keresztül tartományi mezőgazdasági és környezetvédelmi miniszter Észak-Rajna-Vesztfáliában, 2005. óta a Bundestag tagja) szerint a német termelők jövedelmük felét valamilyen európai forrásból kapják, amik egy része a fenntartható mezőgazdasággal, a környezetvédelemmel kapcsolatos „szolgáltatásokat” hivatott elismerni. Szerinte a Bizottság zöldítéssel kapcsolatos ajánlata nem megy elég messze, nincsenek benne konkrét javaslatok, sem lehetőleg azonnali határidők, ambiciózus elképzelések. Megítélése szerint a mezőgazdasági termelők által telepített fotovoltaiikus panelek, a területükön működő szélenergia-berendezések (amikkel akár 10-50 ezer eurós jövedelmet szerezhet a gazda anélkül, hogy tulajdonosa lenne a berendezésnek), a biogáz-egységek versenyképes kiegészítő jövedelmet jelentenek a gazdáknak és/vagy érdemben csökkenthető ezekkel a termelés költsége, ilyen formában javítva a gazdaságok jövedelmezőségét. Úgy vélte, az intenzív állattenyésztés több régióban komoly környezetvédelmi problémákat okoz, amit a monokultúrás növénytermesztés esetenként csak súlyosbít, ez pedig azt tenné szükségessé, hogy átértékelésre kerüljön a hústermelés és a húsfogyasztás kérdése. Különösen annak fényében, hogy amíg az állattartás globálisan a termőterület 30%-át leköti, a 2%-ot elfoglaló energetikai célú növénytermelés képes a piaci

folyamatokat teljesen megzavarni. Megjegyezte, a második pillér társfinanszírozási rendszere Németország szempontjából kifejezetten hátrányos, mivel a szövetségi tartományok nem képesek biztosítani a társfinanszírozás feltételeit. Kifejtette továbbá, hogy megítélésük szerint a KAP környezetvédelmet támogatni hivatott eszközeinek zöme egy extenzív mezőgazdaság esetében jelenthet kiegészítő jövedelmet a gazdálkodóknak, de sem a francia sem a német mezőgazdaság nem ilyen.

[Antoine Herth](#) (nemzetgyűlési képviselő, UMP) szerint a KAP kapcsán számos nézetkülönbségre kell fölkészülni a tárgyalások során, ami szerinte nem elsődlegesen francia-német vita lesz (noha vannak nézetkülönbségek), hanem sokkal inkább az újonnan csatlakozott tagországok és a régiiek között fog folyni. Megjegyezte, a német újraegyesítés után történt mezőgazdasági befektetések most kezdik meghozni a gyümölcsüket, de ezzel együtt nagyon nehezen tudja elfogadni azt a versenyelőnyt, amit a német mezőgazdaság – elsősorban a kertészetben – annak köszönhet, hogy nincs egységes uniós szociális szabályozás, ami az unió minden tagországára ugyanolyan szabályok alkalmazását írná elő. Egyetértet Henri Nallet-val abban, hogy szükség van a mezőgazdaság szabályozására uniós és nemzeti szinten is, ahol elengedhetetlen az, hogy a (francia) államnak is legyenek szabályozó eszközök a kezében. Stéphane Le Foll megjegyezte, szerinte sok kérdésben csupán „európai színjátéknak” vagyunk tanúi, az EU nemhogy egységesebbé válna, hanem egyenesen szétartásról beszélhetünk számos területen, ami alól közvetve vagy közvetlenül a mezőgazdaság sem kivétel.

Somogyi Norbert mezőgazdasági és Tét-attasé, Párizs